

NARODNA NOŠNJA NA OTOKU CRESU

Dolaskom Hrvata na otok Cres tijekom 7. i 8. stoljeća te naseljavanjem izbjeglica pred Turcima iz Bosne tijekom 15. stoljeća, pojedine etničke grupe nastanile su se u malim seoskim naseljima i time su stoljećima narodnom nošnjom čuvalе svoju etničku pripadnost.

Južnije od grada Cresa dominirale su dvije nošnje:

- **Orlečka nošnja** – područje naselja: Orlec, Krčina i Loznati.

- **Nošnja s područja jugozapadno od grada Cresa**, zvan Gerbin s naseljima: Lubenice, Valun, Pernat, Podol i Zbičina. Tu su uključena i ostala naselja oko jezera: Grmov, Zbišina, Stanić, Vrana i Hrasta te južnije: Vidovići, Martinšćica, Miholašćica, Kunčiči, Stivan, Belej i Ustrine, sa svim ostalim zaseocima.

Razlike u narodnoj nošnji po naseljima nisu bile samo u bojama već i u načinu kako se ta odjeća nosila.

Ženska narodna nošnja sastojala se od platnene košulje i krožata, šotnjeg kamižota (podsuknja), kamižota (suknja) i taverse (pregača) koje su se razlikovale od naselja do naselja. Svilene maramе (facol) nosile su se na ramenu ili oko pasa.

Muška narodna nošnja sastojala se od široke bijele nabrane platnene košulje (stomanja) bez dugmadi (botuna) i širokim hlačama (brageši) koje su se pri kraju sužavale do pola lista. Zimi se nosio prsluk i kratki kaput. Na glavi okrugla kapa koja je zimi bila vunena, a ljeti platnena.

U kućnoj radinosti, pri izradi odjeće i čarapa, koristila se ovčja vuna.

THE FOLK COSTUME ON THE ISLAND OF CRES

With the arrival of the Croatian people on the island of Cres during the 7th and 8th centuries and with the repopulation of the refugees from Bosnia who fled the Turks during the 15th century, some ethnic groups settled in the small rural villages and, with their folk costumes, preserved their ethnic belongings for centuries.

Two traditional costumes have been dominated in the south of the town of Cres:

- **The costumes of Orlec** – territory of the villages: Orlec, Krčina and Loznati.

- **The costumes from the southwest of the town of Cres**, the territory known as Gerbin with the villages: Lubenice, Valun, Pernat, Podol and Zbičina. The villages around the lake are also included here: Grmov, Zbišina, Stanić, Vrana and Hrasta and more south are also: Vidovići, Martinšćica, Miholašćica, Kunčiči, Stivan, Belej and Ustrine, with their hamlets.

The differences between the folk costumes by villages were not only related to colors, but also to the way they were dressed.

The female costumes were composed of a shirt and vest, underskirt, skirt and apron and were different from one village to another. The silk scarves were carried on the shoulders or around the hips.

The male costumes were composed of a large white pleated shirt without buttons and large trousers that tightened up to half a calf. In winter, a vest and a short coat were worn. The round cap was on the head, in winter of wool and in summer of canvas.

The sheep's wool was used for the homemade clothes and socks.

IL COSTUME POPOLARE SULL'ISOLA DI CHERSO (CRES)

Con l'arrivo del popolo croato sull'isola di Cherso durante il VII e VIII secolo e con la ripopolazione dei fuggiaschi dalla Bosnia che durante il XV secolo fuggivano davanti ai Turchi, alcuni gruppi etnici si stabilirono nei piccoli paesi rurali e con i loro costumi popolari conservarono per secoli la loro appartenenza etnica.

Al Sud della città di Cherso (Cres) sono stati dominanti due costumi tradizionali:

- **I costumi di Orlec** – territorio degli odierni villaggi: Orlec, Krčina e Loznati.

- **I costumi del Sud ovest della città di Cherso (Cres)**, il territorio conosciuto come Gherbin con i villaggi: Lubenice, Valun, Pernat, Podol e Zbičina. Qui sono inclusi anche i villaggi intorno al lago: Grmov, Zbišina, Stanić, Vrana e Hrasta e più al Sud ancora: Vidovići, Martinšćica, Miholašćica, Kunčiči, Stivan, Belej e Ustrine, con i loro borghi.

Le differenze tra i costumi popolari secondo i paesi da dove provenivano non erano solo legate ai colori, ma anche al modo in cui venivano vestiti.

I costumi femminili erano composti da una camicia di tela e gilè (krožat), sottoveste, gonna e grembiule ed erano diversi da un paese all'altro. I fazzoletti di seta (facol) venivano portati sulle spalle o intorno ai fianchi.

I costumi maschili erano composti da una camicia bianca di stoffa che era larga e plissettata (stomanja) senza bottoni (botun) e dai pantaloni larghi (brageši) che si stringevano fino a mezzo polpaccio. D'inverno veniva portato il gilè e il cappotto corto. Sulla testa c'era il berretto tondo che d'inverno era di lana e d'estate di tela.

La lana di pecora veniva usata per la fabbricazione domestica dei vestiti e delle calze.

VOLKSTRACHTEN AUF DER INSEL CRES

Mit der Ankunft der Kroaten auf der Insel Cres im 7. und 8. Jahrhundert und mit der Bevölkerung der Flüchtlinge aus Bosnien, die im 15. Jahrhundert vor den Türken geflohen waren, ließen sich einige ethnische Gruppen in den kleinen Landdörfern nieder und durch die Volkskleidung bewahrten ihre ethnische Zugehörigkeit jahrhundertlang.

Im Süden der Stadt Cres dominierten zwei traditionelle Kostüme:

1. Volkstracht aus Orlec – Gebiet von den Orte: Orlec, Krčina und Loznati.

2. Volkstracht aus dem Gebiet südwestlich der Stadt Cres, genannt als Gerbin mit Orte: Lubenice, Valun, Pernat, Podol und Zbičina. Die Dörfer rund um den See sind auch hier enthalten: Grmov, Zbišina, Stanić, Vrana und Hrasta und mehr südlich sind auch: Vidovići, Martinšćica, Miholašćica, Kunčiči, Stivan, Belej und Ustrine, mit ihren Weiler.

Der Unterschied zwischen Volkskleidungen nach Dörfern waren nicht nur in den Farben, sondern auch in der Art und Weise, wie sie gekleidet waren.

Die weiblichen Kleidungen bestanden aus Hemd und Weste, Unterrock, Rock und Schürze und unterschieden sich von Dorf zu Dorf. Die Seidentücher wurden auf den Schultern oder um die Hüften getragen.

Die männlichen Kleidungen bestanden aus einem breiten weißen Faltenhemd ohne Knöpfe und eine breite Hose, die sich bis zu einem halben Bein verengten. Im Winter wurden eine Weste und ein kurzer Mantel getragen. Die runde Mütze war auf dem Kopf, im Winter aus Wolle und im Sommer aus Leinen.

Die Schafwolle wurde für die selbstgemachten Kleidung und Socken verwendet

ORLEŠKA NOŠNJA / IL COSTUME DI ORLEC / THE COSTUME FROM ORLEC / VOLKSTRACHTEN AUS ORLEC

Orleški krožat, facol i kamižot

Il gilè da Orlec, fazzoletto e vestito (Orleški krožat, facol i kamižot)

the vest from Orlec, scarf and skirt (Orleški krožat, facol i kamižot)

Weste aus Orlec, Tuch und Rock (Orleški krožat, facol i kamižot)

Orleški kamižot ima bijeli rub na dnu

Il gilè da Orlec (Orleški kamižot) ha un orlo bianco in fondo

the vest from Orlec (Orleški kamižot) has a white border at the bottom

Weste aus Orlec (Orleški kamižot) hat ein weißer Rand am Boden

KROŽAT ili burić – prsluk

Krožat narodne nošnje iz Orleca (kratak na leđima)

KROŽAT o burić – gilè

Il gilè tradizionale di Orlec (corto sulla schiena)

KROŽAT or burić – vest

The traditional vest from Orlec (short on the back)

KROŽAT oder burić – Weste

Traditionelle Weste aus Orlec (kurz auf dem Rücken)

NAKIT / GIOIELLI / JEWELRY / SCHMUCK

Nakit korišten pri nošenju nošnje

I gioielli usati per il costume popolare

The jewelry used for the folk costume

Schmuck, verwendet für Volkstrachten

Orleški muški kapot - Tabar

Orlešku krožat - burić verdakol bez rukava

Orlec - detalj zvan premek, veže se uz vrat i zamjenjuje košulju

Orlec - facol za oko vrata (stavlja se ispod krožata na prekriz i zatakne u pasu)

Orlec - pas, veže se čvrsto oko struka (nalazi se u različitoj boji)

Orlec - svilena vrpca - perhalo

Orlec - Zavojek, pas za motanje novorođenčadi

Orleški facol za preko leđa i taversa sa područja Gerbin - Zbišina

NOŠNJA S PODRUČJA GERBINA I OKOLICE JEZERA /I COSTUMI PROVENIENTI DAL TERRITORIO DI GHERBIN E DAI DINTORI DEL LAGO /

THE COSTUMES COMING FROM THE TERRITORY OF GERBIN AND THE LAKE AREA / VOLKSTRACHTEN AUS DEM GEBIET GERBIN UND DER SEE UMGEBUNG

FACOL ZA GLAVU

Facoli za glavu sa rekananom krunicom vezani stisnuto na glavi tzv batić

COPRICAPO PER LA TESTA (FACOL)

HEADSCARF (FACOL)

KOPFTUCH (FACOL)

FACOL, marama / fazzoletto / scarf / Tuch

KROŽAT, prsluk / gilet / vest / Weste

KAMIŽOT, suknja / gonna / skirt / Rock

TAVERSA, pregača / grembiule / apron / Schürze

ORLEC - LOZNATI - KRČINA

Loznati - Deželici - Juranići

Loznati - Deželici - Juranići

Loznati - 1974. godina

Loznati - Deželici - Juranići

Zbišina

Orlec - Batajna - Dinka i Antica Mužić, 1930.

Orlec - Katica Dlačić r. Jurasić, svekrva i nevjesta Antica Dlačić r. Kuljanić

Orlec - Dinko Mužić i Marija Mužić r. Deželić, unuke Cecilija Mužić udata Karabaić, Agneza Dlačić udata Mužić

Orlećani 1920 godine u radnoj odjeći pri berbi maslina - snimio talijanski novinar. Slika korištena za izradu godišnjeg kalendara

Orlec - Ivan Dlačić, Marija Dlačić r. Petrinić, Dinko Dlačić, djevojka iz porodice creske plemićke obitelji Petris

Orlec - Ivan i Marija Mužić - Smokvići. Slika sa vjenčanja 1936

Orlec - Ivan Jurasić (u nošnj) i nećak Dinko Dlačić

Orlec - Antica Dlačić r. Mužić

Orleščice u Cresu čekaju vapor - Antica Dlačić r. Kuljanić i Franica Benvin r. Mužić

Stari Orlećani

Orlec - Prva pričest 1964

Orlec - Antica Mužić sa tetkom, 1954.

Folklor Orlec - Martinščica 10.07.2016.

Orlec - Mužić Dinko i Dinka - Maričevi. Slika sa vjenčanja

Krčina - 1909. godine Kosić Maria (1887-1944.) Franka Bravarčić i dijete Ivan Mužić r. 1907.

Orlec - 1978. godine, Ivan Mužić i Maria Desanti iz Zbišine

Folklor Orlec - Otvaranje muzeja Andrija Linardić u Martinščici 12.08.2020

Seljak iz Orleca

Orlec - Antica Dlačić r. Kuljanić i kćer Antica Mužić r. Dlačić

PODOL - ZBIĆINA - VALUN

Podol - Antonia i Frane Perović

Podol - Marija Jurijako i kćer Marija

Podol - Ursula Perović

Zbićina

Zbićina - 1930. Dlačić Ive, Romano i Franica

Podol - Ursula ož. Kučić sa mamom Antoniom Perović

Valun - 2007

Valun - 2007

LUBENICE - ZBIĆINA

Družba srca isusova -Lubenice 1929. godine

MARIJA MUŠKARDIN (Muškardinjeva L) – DUNKA DAMIJANJEVIĆ (Dumičeva L) FRANKA KUČIĆ (Rinina mama P) – MARIJA DLACIĆ (Franičeva Z) MARIJA DLACIĆ (Kristina mama P) – ANA DLACIĆ (Maršijalova P) MARIJA MLACOVIĆ (Ludičeva Z) – MARIJA CITKOVIĆ (Pirković P) MARIJA KUČIĆ (Ančijanjeva L) – LJUBA KRIVIČIĆ (Arđas P) ANA DAMIJANJEVIĆ (Mortovica L) – ANA KUMIČIĆ (teta od Sofije P)
FRANKA DAMIJANJEVIĆ (Parončica V) – DUNKA KULJANIĆ (Kumičičeva L) MARIJA VODARIĆ (Sabotičeva L) – MARIJA DLACIĆ (sestra Don Josipa Z) TONKA MUŠKARDIN (Paronjeva Z) – IVICA SAGANIĆ (Z) ANA KUČIĆ (Jorjina teta Z) – MARIJA DLACIĆ (Jurovica P) TONKA MUŠKARDIN (Ivičeva žena Z) – ANA MLACOVIĆ (žena Rodinis Alviža L) FRANKA LOVREČIĆ (Jedrova žena L)
TONKA KULJANIĆ (Matijeva L) – TONKA DAMIJANJEVIĆ (Dumingu sestra P) MARIJA MUŠKARDIN (Glavanjeva L) – FRANIČA DLACIĆ (Ivičeva sestra Z) MARIJA MUŠKARDIN (Markova – Grabrovića) – DON FRANE KRIVIČIĆ (sabra Vidić Marij) 1929 – 1936 – DINKA KRIVIČIĆ (Antonjeva L) – ANTIČA KULJANIĆ (Vijalonijska L) – DUMICA DLACIĆ (Dumingo P) – FRANIČA KULJANIĆ (teta od Laure P)

Gornja 3 reda

FRANIČA KULJANIĆ (Matijeva L) – MARIJA RODINIS (Zamarjeva L) MARIJA KUČIĆ (Markova Z) – MARIJA ŠABLIĆ (Sabotičeva L) MARIJA VODARIĆ (Vodaričeva L) – SLAVA KULJANIĆ (mama od Nikoleta Z) ANA VODARIĆ (Sabotičeva L) – DORA KAMALIĆ (sestra Anđelu P) DUNKA MLACOVIĆ (Sabiću žena L) – ANA MUŠKARDIN (Penso Glavanjeva L)
--

FRANKA KULJANIĆ (Jurova L) – KRIVIČIĆ ROZARIJA (Šlepova L) FILOMENA DAMIJANJEVIĆ L – MARIJA DAMIJANJEVIĆ (Kontovica L) ANA KRIVIČIĆ (Andreova Z) – MARIJA GALOVIĆ (Anđelu žena Z) MARIJA KUČIČA (Anetisa P) – ROZARIJA KAMALIĆ (Anđelu sestra Z)

DRUŽBA SRCA ISUSOVA

LUBENICE 1929

Donja 2 reda

Zbičina - Obitelj Jurjako

Zbičina - grupa mještana

Lubenice, iz filma Izgubljeni zavičaj

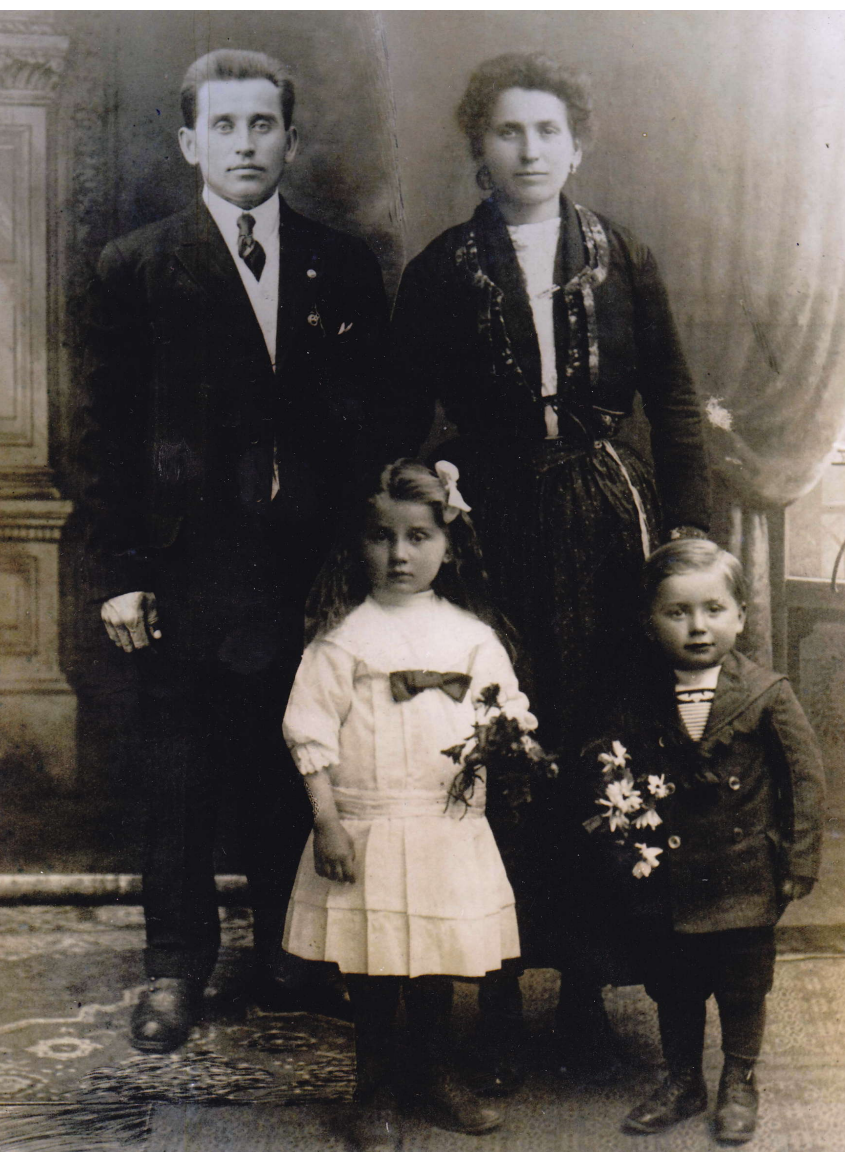

"Zbičina - Fotomontaža fotografije oca na obiteljsku fotografiju izvršena je u Americi"

MARTINŠĆICA - VIDOVIĆI

Martinšćica - Mlade Martinšćanke u narodnoj nošnji. 1963. godine

Martinšćica, Anton -Tone Stefančić u Americi 1914. god. postavio fotomontažom svoju sliku sa ženom Milom i djecom Jelica i Tone (Anton)

Martinšćica - Mila Stefančić sa djecom Jelica i Anton (Tone) 1914. godine

Martinšćica - ispred crkve 1940

Martinšćica - Bratovština Srca Isusova oko 1930. godine

Martinšćica - Djevojke u narodnoj nošnji svojih predaka - Rozelina Saganić i Lucija, Asunta i Mariandela Kučić, 1963. godine

Martinšćica - grupa Martinšćana u građanskoj odjeći oko 1940. godine

Martinšćica - Marko Kučić Principov, žena Marija i svekrva Verona Murjačić ož. Saganić, 1906 godine

Martinšćica -djevojka iz obitelj Blaž Zec

Martinšćica - Andrija Linardić sa ženom Marija Stanić i kćerkom Danielom 1926. godine

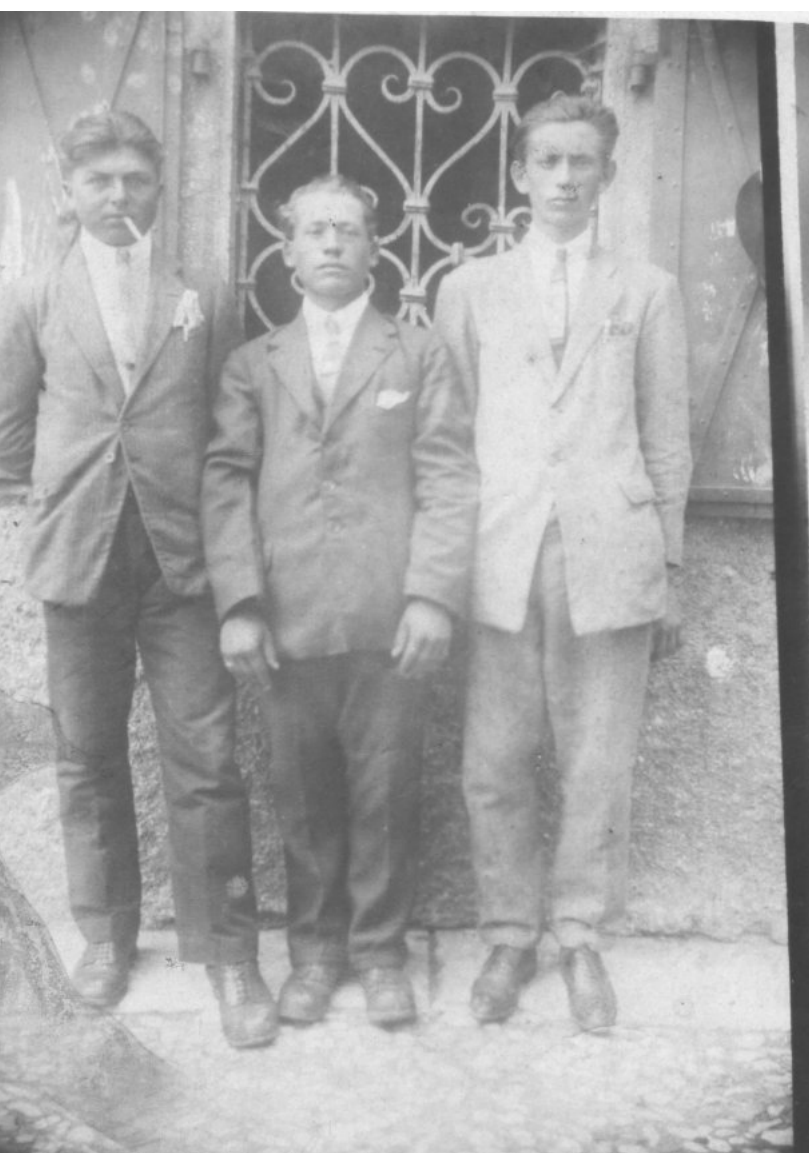
Martinšćica - Augustina Zec sa sinom Sretko 1913 godine

Martinšćica - folklor, Marija Saganić r. Kučić

Martinšćica - Ağuština Zec 1913.

Martinšćica - muškarci u građanskoj odjeći

Martinšćica - Obitelj Sučić

Martinšćica - Roža Cortese ož. Kučić - Memičeva, 1920. godine

Martinšćica - Verona Kučić sa djecom Slavko, Ana i Leticia (Letizla) 1912. godine

Vidovići - Franka Jakovljeva - Franica Saganić rod. 1910.)

Vidovići - Franka Saganić -Jakovljeva (1910.-1994.)

Vidovići - Ivan Stefančić (1884-1945).

Vidovići - Marija Kučić - Blažova (1904.-1991.)

Vidovići - Marta Kučić - Perova (1907.-1974.)

Vidovići - Antica Saganić i sin Mario

Vidovići - Franica Saganić, udata Kučić - Franka Gašpičeva (1890.-1956.)

Vidovići - Juba Kučić - Perova (1910.-1998)

Vidovići - Marija Kučić rod. Saganić žena Blaža (1882.-1925.)

Vidovići - Marija Kučić rod. Saganić žena Blaža (1882.-1925.)

Vidovići - Franica Saganić -Bravarova, rod. Vitković 1880. godine na Zbičine

Vidovići - Franka Perova (1905.1942.)

Vidovići - Juština Kučić (1913.-2003.)

Vidovići - ljevo, Jelena Saganić (1907.-1934.) i njezina sestra Elisabetha (1910.-1943.)

Vidovići - Marija Saganić Bravarica, Gašpe Kučić Gašpičev, njegov brat Klemento i Gašpica Ivančić

Vidovići - Roža Kučić r. Cortese (1899.-2004.)

Vidovići - Roža Kučić, r. 1899. žena Pera Kučića Memiča

Vidovići - Tone Antonjević (1886.-1969.) i Dunčica - Dumica Kučić Perova (1900.-1983.)

Vidovići - Franica Saganić- Pašametovića (1873.-1955.)

Vidovići - Dumica Kučić - Dunka Perova (1900.-1983.)

Zbog migracija i zapošljavanja u pomorstvu prvo su muškarci sredinom 19. stoljeća odbacili narodnu nošnju i prihvatili građansko odijevanje.

Ženska narodna nošnja najprije je nestala u primorskim naseljima, dok se na selu, podalje od mora, održala do polovice 20. stoljeća.

Uslijed smrti članova obitelji i radi korote, ženska narodna nošnja živopisnih boja uglavnom se bojala u crno i time bi trajno izmijenila svoj izgled.

Due to migration and because they went to the sea, men were the first to leave the folk costumes around the 19th century and accepted urban clothing.

The female costume disappeared first in places near the sea, while in the villages far from the sea, it continued to be in use until the middle of the 20th century.

Because of the death of family members and for mourning, the female costume of bright colors was usually painted in black, and so the appearance was changed forever.

A causa della migrazione e perché andarono a navigare, prima i maschi lasciarono i costumi popolari verso XIX secolo e accettarono l'abbigliamento urbano.

Il costume femminile scomparve prima nei posti vicino al mare, mentre nei paesi lontani dal mare sopravvisse fino alla metà del XX secolo.

In seguito alla morte dei membri famigliari e per il lutto, il costume femminile di colori vivaci veniva di solito dipinto in nero e con ciò l'aspetto del costume veniva cambiato per sempre.

Wegen der Migration und weil sie zum Meer gingen, ließen zuerst die Männer, in der Mitte des 19. Jahrhundert, die Volkskleidung und akzeptieren die bürgerliche Kleidung.

Die weibliche Volkskleidung verschwand zuerst in Orten in der Nähe des Meeres und in den Orten weit vom Meer überlebte noch bis Mitte 20. Jahrhundert.

Nach dem Tod von Familienmitgliedern und zur Trauer wurde die weibliche Volkskleidung mit verschiedenen Farben in Schwarz gestrichen. So wurde das Aussehen der Volkskleidung für immer verändert.

VIDOVIĆI - KUNČIĆI - MIHOLAŠĆICA

Vidovići - Antica Saganić (1902-1987.)

Vidovići - 1926. godine. Desno Ivan Kučić Zantić i žena Stefanija Kučić (1904.-1979. . . Levo su njihovi kumi Dinko i Dinka z' Vodic

Kunčiči - Martinšćica, Franica Balon i Ivan Saganić Matov - 1914. godina

Kunčiči - Franica Balon (1880-1967.)

Kunčiči - Verona Balon r. 1856

Božica Saganić r. Stefanić i Maria Sučić 1960. godine

Miholašćica -Angela Lelina

Miholašćica - Marko Vlakanić i Filumena Vlakanić rod. Murljačić oženjeni 1895

VRANA - HRASTA - STIVAN - GRMOV

Vrana - Sime Bervin (1902.-1969.), sjede Mare Rušin ož Mužić i kći Gabriela

Hrasta - Žene iz Hraste

Hrasta

Stivan - Žene iz Stivana u narodnoj nošnji

Stivan - Franica Mužić - Zakejeva (1860-1907)

Stivan - Gašpara (1867-1942) i Ivan Muškardin (1861-1958)

Stivan - Ivan Drago Soldičić

Stivan - Jasna Jurjako

Stivan - Jožepina Mužić

Stivan - Marija Vlakanić i sin Ivan 1885. -1959

Stivan - mlada Stivanšćica

Stivan - obitelj u narodnoj nošnji

Stivan - Ferrerri Ancica 1941

Stivan - Ferrerri Ancica

Stivan - Antica Mužić - Garzone rođena 1907. godine

Stivan - Dumica Soldičić rod. Kuljanić

Stivan - Dumica Vitković iz Rudova 1884.-1971.

Grmov - Dumica Saganić (rod. Linardić 1913.) i majka Antica Linardić rod. Vajentić 1895. godine

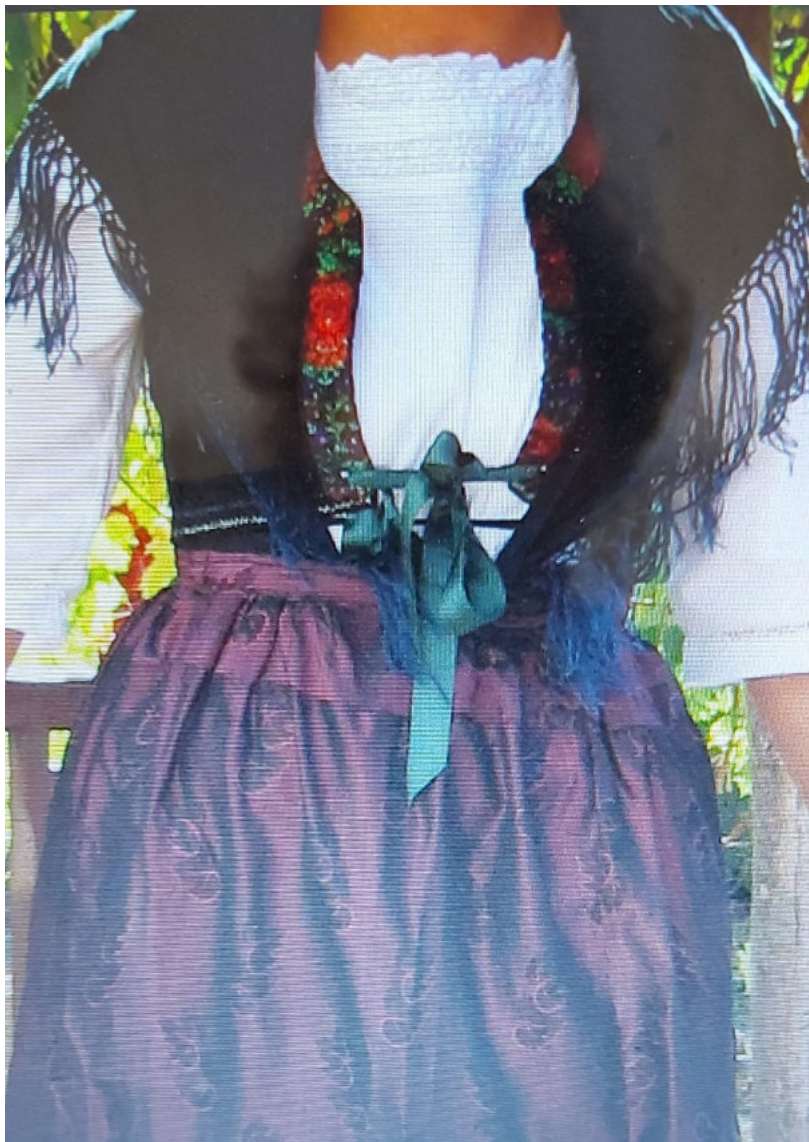

Grmov - Narodna nošnja korištena u filmu - Samo jedna kapljica - čitav oblak miomirisa, 2021. godina

NEREZINE - BELEJ - SUSAK

Nerezine - Folklorna grupa Nerezine 1999. iz knjige Nar. folklor Nerezina J.S.

Belej - Narodna nošnja s Beleja

Susak - Narodna nošnja s otoka Suska, 1956. godine

OSTVARENO UZ FINACIJSKU POMOĆ TZ CRES I UDRUGE MAGRIŽ

CRES
Otok Cres Hrvatska

Udruga Magriž
Martinšćica

